

Izhaja 1. dne vsakega meseca. Naročnina letno 18 L, posamezne številke 1 L 50 st. — Uredništvo in upravnništvo v Gorici, Corso Verdi 37. — Redakcija lista se zaključuje 20. dne vsakega meseca. Rokopisi se ne vračajo.

VSEBINA: Zveza prosvetnih društev v Gorici — Pravila Zveze prosvetnih društev v Italiji — Analiza Gregorčičevih poezij — Društveno gibanje — Sport — Razno — Književnost. — — —

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Gorici,

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Brzjavni naslov: Ljubljanska banka.



Telefon št. 50.

Centrala: Ljubljana.

Delniška glavica SHS kron 50 milijonov. :: :: Reserva SHS kron 45 milijonov.

Podružnice: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje, Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

OBREŠTUJE vloge na knjižice po 4%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.
NAKUP in **PRODAJA** vsakovrstnega tujega denarja. — **IZVRŠUJE** vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

Uradne ure za občinstvo 8^{1/2} 12 in od 3 5. Ob sobotah pop., ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Ženiti se hočem!

Saj zdaj imam na izbero pri

Breščaku

obilo lepega, cenega in solidnega

Pohištva

Gorica, Via Carducci št. 14.

ELIJA ČUK. - Gorica

Piazza Cavour št. 9 (levo) (prej Stolni trg)

Priporoča svojo bogato zalogo šivalnih strojev iz inozemskih svetovno znanih tovarn: »Pfaff Gritzer«, »Kaiser«, »Köhler«, »Neuman«, »Dürkopp« in dunajskih proizvodov »Rast & Gasser«. Tvrdba nudi odjemalki šivalnega stroja brezplačen pouk v umetnem vezanju (rikamiranju) na stroj. Bogata zaloga dvokoles »Puch«, »Stadt«, »Styria« in »Regent«, gramofonov. Pneumatike »Dunlop«, »Pirelli«. Delavnica in popravljavnica. Stara kolesa emaljira in ponikla v vsaki poljubni barvi.

Priporoča se najtopleje

Elija Čuk, sodni izvedenec.

Josip Štrukelj

Gorica, Piazza Cristo št. 1

priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi svojo

stavbno ključavničarsko delavnico.

Izvršujem vsa v to stroko spadajoča dela najsolidnejše in po najnižjih cenah.

Resnost!



Točnost!

ALOJZI PAHOR

Via Carducci 3.

Najmodernejša
• krojačnica. •

Specijalist za izdelovanje družabnih in promenadnih oblek.

:: KAVARNA ::

„ADRIATICO“

v Gorici na Travniku

tik cerkve Sv. Ignacija.

Postrežba z izvirno kavo in likerji
Dnevno najnovejši časopisi. Biljard,
šah, tarok itd. itd.

Za obilen obisk se priporočata

Nadig Pečenko, lastnika.

:: DOBROZANAN ::
DOMAČ STEKLAR

ANTON KOREN

V GORICI, GOSPOSKA ULICA ŠT. 4.

Velika zaloga steklenic, kozarcev, krožnikov, skled, petrolejk, šalic, zrcal, nožev, vilic, stekel, naloženih porcelanastih predmetov, sploh vseh steklenih in porcelanastih izdelkov.

Bogata izbira okvirjev za podobe od preprostih do najfinejših. — Lastna steklarska delavnica. — Postrežba poštna.

Mihael Kozman

GORICA — V RAŠTELU ŠTEV. 27.

Občeznana trgovina s kuhinjskimi potrebščinami vsake vrste. — V zalogi so: Rešeta, škafi, orne, brente, sita, solnice, lesene žlice, pipe, stolice, nečke, sejalniki, koši, jerbasi itd.

Zaloga vinskih sodov . . .  . . . kadi, glinastih posod in steklenih predmetov.

Zaloga krogel za kroglanje iz najtršega lesu.

POSTREŽBA SOLIDNA. o o o CENE NIZKE.

NA DEBELO! :o: NA DROBNO!

Bruno Saunig - Gorica

Via Carducci št. 3 (nasproti Montu).

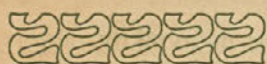
USNJE čevljarske in sedlatske potrebščine.

VRVI Tržaški biči, bičevniki.

PRSOVI Glavno zastopstvo Cavalier-Crema.

Sveče - Kadila - Vosek

Nakupuje čebelni vosek po dnevnih cenah.



Zveza prosvetnih društev v Gorici.



JULIJSKI Krajini živo občutimo nedostajanje skupne organizacije vseh naših prosvetnih društev, katera bi organizirala, vodila in podpirala ta društva v njihovem podrobnem delovanju za širjenje prosvete med našim narodom.

Veliko število je izobraževalnih, bralnih, pevskih in podobnih društev v deželi, katera imajo namen,

izobraževati naše ljudstvo z »uma svitlim mečem«, ki je tako neobhodno potreben v boju za obstanek bodisi poedinca, bodisi celega naroda. Delovanje teh društev pa je danes odvisno le od mož, ki jih vodijo, uspehi odgovarjajo sposobnosti in dobri volji poedincev, ki se žrtvujejo za društvo. Za to vidimo marsikje živahno delovanje, rodeče obile sadove, drugod pa vlada mrtvilo. Marsikje je dosti dobre volje, premalo pa sredstev. In vendar mora vsakdo priznati, da je pomen teh društev za naš narodni razvoj ogromen in veliki so cilji, katere lahko dosežejo, ako znajo neutrudljivo vztrajati na poti, vodeči do njih.

Ali naj ostanejo še naprej vsa ta društva in društveca prepuščena samim sebi, ali naj bo še naprej od golega slučaja odvisno, kje in kako je njiva naše prosvete zorana in posejana, ali pa prepuščena plevelu, da se na nji razpase? Ne! Organizirati je treba v deželi sistematično vsestransko delovanje, združiti se moramo, ker s skupnimi močmi dosežemo marsikaj, kar je danes marsikomu le nedosegljiv ideal.

Tistim društvom, ki marljivo delujejo, je treba vzpodbude, da se ne utrudijo, tista, ki spe, je treba vzbuditi, kjer jih ni, jih moramo ustanoviti. Kjer manjka sveta bo treba svetovati, kjer ni sredstev, bo treba vzajemno pomagati. Marsikje se naša društva še niso mogla opomoči od udarcev, katere jim je prizadela vojna, ki je premnogim porušila in uničila vse, kar je ostalo društvene lasti. Zato moramo vsa naša kulturna društva zbrati in skleniti v trdno po celi deželi razpleteno organizacijo, katera jih bo vodila in jim bo pomagala v njihovem važnem delu.

V to svrho se ustanovi »Zveza prosvetnih društev« v Gorici. Pravila, katera priobčujemo v današnji številki, so že predložena v oblastveno odobritev. Čim bodo urejene formalnosti, se bo vršil ustanovni občni zbor.

Slovenska izobraževalna, pevška, bralna, dramatična in slična društva, vsa nepolitična, ki imate v svojem programu širjenje prosvete in izobrazbe med našim narodom, postanite čimprej članice te zveze.

Zavedajte se, da v skupnosti je moč.

V Gorici dne 30. marca 1922.

Pripravljalni odbor »Zveze prosvetnih društev«
v Gorici.

Av gust Kozman, predsednik »Goriške slovenske omladine,
Josip Pavlin, predsednik akad. društva »Adrija«,
Josip Štrukelj, predsednik »Čitalnice v Solkanu.

Pravila

„Zveze prosvetnih društev v Italiji.“

I.

Ime in sedež.

§ 1. Društvo se imenuje »Zveza prosvetnih društev v Italiji« in razteza svoj delokrog po vsej Julijski Krajini. Njega sedež je v Gorici.

II.

Namen društva je:

§ 2. izobraževati duševno, gospodarsko in socialno Slovane v Italiji.

§ 3. biti središče kulturnih društev ter jih podpirati gmotno in duševno.

III.

Sredstva.

§ 4. Društvo doseza svoj namen s sledečimi sredstvi:

a) s snovanjem čitalnic, bralnih, pevskih, dramatičnih in izobraževalnih društev sploh,

b) s centralno knjižnico, ki naj na podlagi enotnega kataloga vseh »Zvezi« pripadajočih knjižnic

organizuje izposojevanje in menjavo knjig, eventualno celih knjižnic,

c) s tem, da posreduje za svoje člane pri nakupovanju knjig, časopisov, knjižničnega, čitalničnega in drugega inventarja, in da vse te predmete izdaja, oziroma zalaga,

č) s tem, da ustanovi in vodi arhiv gledaliških iger in pomaga svojim članom pri prirejanju gledaliških predstav s preskrbovanjem igralskih moči, režiserjev, s posredovanjem glede gledališkega inventarja (igralskih oblek, kulis itd.),

d) s predavanji in razgovori o vseh strokah človeškega znanja z javnimi in društvenimi shodi, poučnimi izleti, slavnostmi, razstavami, poučnimi tečaji in peticijami.

e) z izdajanjem in širjenjem lastnega glasila, okrožnic in drugih publikacij,

f) s tem, da vpliva na korporacije in na javnost sploh, da podpira ljudsko-izobraževalna strem-ljenja,



- g) s petjem, glasbo, predstavami in zabavami sploh, z društvenimi znaki,
- h) s tem, da nadzira »Zvezi« pripadajoča društva pri njih poslovanju,
- i) s tem, da ustanavlja nova slovenska izobraževalna društva, osobito v kulturno zapuščenih krajih,
- j) s tem, da uporablja vsa zakonito dovoljena sredstva v dosego društvenega namena.
- k) s tem, da pomaga postavljati društvene in telovadne domove.

§ 5. Društvena gmotna sredstva so:

1. ustanovnine,
2. članarina,
3. prostovoljni prispevki,
4. prispevki za uporabo »Zvezinega« inventarja.
5. prebitki »Zvezinih« prireditiv.

Visokost članarine in način vplačevanja določa občni zbor.

IV.

Članstvo.

§ 6. Člani so:

1. ustanovni, 2. redni in 3. podporni.

§ 7. Ustanovnik je vsakdo, katerega sprejme Zvezin odbor in ki plača enkrat za vselej vsaj 100 lir v Zvezine namene. Ustanovniki imajo iste pravice na občnem zboru kot odposlanci Zvezinih društev.

§ 8. Redni člani morejo biti le društva z izobraževalnim namenom (bralna, čitalnice, knjižnice, telovadna, gasilna, strokovna, sportna društva itd.) društva, ki so se priglasila pri Zvezinem odboru in jih je le-ta sprejel.

§ 9. Redni član prestane biti društvo:

1. če na način, veljaven po njegovih pravilih sklene izstop iz »Zveze« in to pismeno naznani Zvezinemu odboru; vendar mora v tem slučaju še plačati članske prispevke za tekoče leto;
2. če vkljub trikratnemu opominu skozi celo leto ne plača rednega prispevka »Zvezi«;
3. če se po odborovem sklepu izključi iz Zveze. Izključitev stopi takoj v veljavo. Izključeno društvo pa se sme prizvati pri prihodnjem občnem zboru, ki odloči definitivno.

§ 10. Podporni član more biti vsakdo, ki plačuje redno prispevke, določene od občnega zbora.

V.

Pravice in dolžnosti rednih članov.

§ 11. Vsako Zvezi pripadajoče društvo ima pravico biti deležno vseh koristi Zvezinega delovanja in se udeleževati po svojih pooblaščenih Zvezinih občnih zborov s posvetovalno in glasovalno (aktivno in pasivno) volilno pravico.

§ 12. Dolžnost Zvezi pripadajočih društev je v obče pospeševati po svojih močeh v § 2. označeni društveni namen, zlasti pa:

- a) redno plačevati določene prispevke,
- b) pošiljati Zvezi poročila o svojem delovanju ob določenem času.
- c) izvrševati naredbe Zvezinega odbora in vodstva.

VI.

Zvezina uprava.

§ 13. Zvezine zadeve upravlja občni zbor, Zvezin odbor, vodstvo in nadzorstvo.

VII.

Občni zbor.

§ 15. Občni zbor tvorijo poleg ustavnikov odposlanci Zvezi pripadajočih društev, od katerih ima vsako pravico poslati za vsakih 50 svojih članov po 3 zastopnike. Prebitki nad 25 štejejo za celih 50. Društvo, ki ima manj nego 50 članov, odpošlje tudi 3 zastopnike. Stvar društev je, kako volijo te zastopnike; le-ti pa se morajo izkazati z legitimacijo, po-
verjeno z društvenim podpisom.

§ 15. Redni občni zbor skliče Zvezin odbor, oziroma vodstvo v prvi polovici vsakega leta. Izredni občni zbor skliče odbor, oziroma vodstvo v slučaju potrebe, mora pa ga sklicati, če to zahteva tretjina v Zvezi stoječih društev.

Občni zbor se mora sklicati vsaj 14 dni poprej in je naznaniti dnevni red društvom. — Pristop k občnemu zboru imajo vsi člani v Zvezi stoječih društev; vendar pa imajo le-ti kakor tudi podporni člani Zveze samo pasivno volilno pravico in pa pravico udeleževati se s posvetovalnim glasom razprav. — Občni zbor je sklepčen, če je zastopana na njem ena petina vseh v Zvezi stoječih društev.

Odločuje se in voli z nadpolovično večino. Pri enakosti glasov odločuje predsedujoči, pri volitvah žreb. Vsak zastopnik ima le en glas.

V slučaju, da občni zbor ni ob določenem času sklepčen, se mora vršiti pol ure pozneje z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki sklepa ne glede na število udeležencev. — Volitve se vrše z glasovnicami ali z vzklikom. Zadnji način je nedopusten, če mu je proti 5 zastopnikov.

§ 16. Občnemu zboru je pridržana zlasti pravica:

- a) voliti predsednika,
- b) voliti 5 odbornikov izmed članov sploh.
- c) potrditi odbornike, imenovane od društev,
- č) voliti 3 člane v nadzorstvo,
- d) določati letne prispevke,
- e) sklepati o proračunu in računskih zaključkih,
- f) sklepati o premembi pravil,
- g) odločevati o samostojnih predlogih; ti se morajo najmanj 8 dni poprej naznaniti odboru. Pozneje podani predlogi se pripuste le tedaj k razpravi, če sklene to občni zbor,
- h) odločevati o prizivih društev zoper odborove sklepe,
- i) sklepati o razdružitvi »Zveze«.

O občnem zboru se sestavi zapisnik, in sicer se vpišejo vsi sklepi v posebno knjigo, in ga podpiše predsednik, vsaj en zapisnikar in še dva zborovalca, ki sta imela glasovalno pravico.

VIII.

Zvezin odbor.

§ 17. Zvezin odbor sestoji iz toliko članov, kolikor rednih članov šteje Zveza.

Vsako društvo imenuje po enega odbornika; občni zbor jih potrdi ali ne. Poleg teh odbornikov jih voli občni zbor še 5 izmed Zvezinih članov sploh.

Zvezin odbor se shaja vsaj vsako leto enkrat v svrhu določitve smeri in obsega Zvezinega delovanja in kontrole vodstvenega poslovanja.

Predsednik mora sklicati Zvezin odbor, ako to zahteva ena četrtina odbornikov, naznanivši razloge. — Odborovi seji predseduje Zvezin predsednik ali njegov namestnik. S posvetovalnim glasom se udele-

žijo odborovih sej tisti Zvezini uradniki, katere predsednik v to pokliče.

§ 18. Delokrog Zvezinega odbora obseza:

Posvetovanje o predmetih, ki se imajo na občnem zboru vzeti v pretres; določitev poslovnega reda za Zvezin odbor in za vse notranje poslovanje Zveze; pregled letnih računov in proračunov za upravne stroške in odobritev izdatkov, ki niso bili v proračun postavljeni, pregled letnih računov; volitev Zvezinega vodstva in kontrola njegovega poslovanja; rešitev drugih zadev, katere morda občni zbor odboru odkaže v rešitev; sestava revizijskega reda; določitev smeri in obsega Zvezinega poslovanja v okviru pravil; rešitev pritožb zoper poslovanje vodstva; neizpodbitna razsodba o vseh sporih, ki nastanejo iz društvenega razmerja med posameznimi člani in Zvezo, oziroma vodstvom. — Zvezin odbor sklepa z absolutno večino glasov, pri enakosti glasov odločuje glas predsednika. Zvezin odbor je sklepčen ob navzočnosti ene petine svojih članov. — O vsaki seji Zvezinega odbora se sestavi zapisnik, katerega podpišeta predsednik in zapisnikar.

Za izvrševanje društvenega delokroga osnuje vodstvo lahko podružnice za gotov okoliš in odseke za gotove naloge (knjižnični, pevski, predavateljski, dramatični, šolski, ženski, zabavni, mladinski, časopisni itd.). Vsi odseki kot podružnice stoje pod nadzorstvom odbora.

Zapisnikarja, ki sme biti tudi Zvezin uradnik, imenuje predsednik.

Če kak odbornik med letom izstopi, sme ga dotično društvo do prihodnjega občnega zbora potom kooptacije dopolniti.

§ 19. Predsednik zastopa društvo na zunaj, podpisuje poleg tajnika vse društvene spise in listine, predseduje občnemu zboru, odborovim in vodstvenim sejam. V odsotnosti ga nadomešča podpredsednik.

Blagajniška poročila podpisuje predsednik, v njegovi odsotnosti podpredsednik in blagajnik.

§ 20. Zvezino vodstvo sestoji iz Zvezinega predsednika, katerega voli občni zbor, podpredsednika, tajnika, blagajnika, knjižničarja in štirih strokovnih referentov - odbornikov, katere izvoli odbor iz sebe.

Delokrog Zvezinega vodstva obsega vse tiste posle, ki niso izrečno pridržani občnemu zboru, odboru ali nadzorstvu; vodstvo sestavi proračun, nastavlja in odstavlja uslužbenca, določa njihove plače, nagrade, sprejema in odklanja člane brez navajanja vzrokov; more ustanavljati posamezne sekcije ali odseke, v katerih naj je, če možno, po en član odbora,

določa red, po katerem smejo člani in nečlani uporabljati društvena izobraževalna sredstva in določi tudi prispevke, ki jih je treba zato plačati. — Za prekoračenje delokroga je vodstvo odgovorno Zvezi.

Zvezino vodstvo sklepa v sejah, katerim predseduje predsednik ali podpredsednik, z naravno večino glasov; vodstvo je sklepčno, če so vsaj štirje člani navzoči.

Seje vodstva se vršijo po pismenem vabilu predsednika ali podpredsednika, kolikorkrat zahteva rešitev poslov, oziroma če to zahteva nadzorstvo ali dva člana vodstva in se obenem navedejo vzroki. — O vsaki seji Zvezinega vodstva je sestaviti zapisnik, katerega podpišejo vsi udeleženci.

Sej Zvezinega vodstva se lahko udeležujejo po vabilu predsednika tudi Zvezini uradniki, a samo s posvetovalnim glasom.

§ 21. N a d z o r s t v o.

Člani nadzorstva pazijo na Zvezino poslovanje, zlasti pa na denarno gospodarstvo Zveze. Njih dolžnost je, da poročajo občnemu zboru o delovanju odbora in vodstva. — Nadzorstvo ima pravico sklicati odbor k seji; v slučaju večjih neredov pa občni zbor.

§ 22. R a z s o d i š č e.

Prepire, ki so nastali med društveniki ali med društvi in odborom zaradi društva, razsodi ali poravnava razsodišče. Zoper ukrepe razsodišča ni priziva. Vsaka stranka imenuje vsaj po dva zastopnika izmed društvenikov. Ti štirje sodniki volijo predsednika. Če se ne morejo zediniti, odloči žreb med onima, ki sta dobila enako število glasov.

§ 23. R a z d r u ž i t e v Z v e z e.

Zveza se razdruži, ako glasujejo na nalašč s tem dnevnim redom sklicanem občnem zboru za to tri četrtine vseh na občnem zboru navzočih pooblaščenec. Zastopana pa mora biti v tej večini vsaj polovica Zvezi pripadajočih društev.

§ 24. V slučaju, da Zveza preneha iz katerega koli vzroka, pripade Zvezino premoženje, kakor določi zadnji občni zbor. Če razpusti društvo vlada, pripade premoženje »Goriški ljudski posojilnici« r. z. z o. z. v Gorici, z nalogom, da to premoženje obrestonosno naloži in preda drugi organizaciji z enakimi nameni.

Občne določbe.

§ 25. Zveza prične svoje delovanje, ako ji je pristopilo vsaj pet kulturnih društev.

§ 26. Do ustanovnega občnega zbora sprejema člane pripravljalni odbor.

JOS. JURCA:

Analiza Gregorčičevih poezij.

9. Krivica od zgoraj.



REHAJAMO končno še na eno obliko krivice, ki jo je Gregorčič obdelal v več pesmih in ki ga povzdiguje nad druge pesnike, da je namreč videl; čutil, spoznal in pesniški izrazil brez ozira na svoj stan tudi ono krivico, ki prihaja odzgoraj in se gledé te krivice kakor nekoč svetopisemski Job pravdal takorekoč z Bogom samim.

Ali je svetovni red — v razloček od družabnega reda — pravičen ali krivičen? Kdor pozna Stritarja in njegovo dobo, ve, kako je Stritar ravnal z onimi, ki so na zlagan način opevali naravo — naravni red je slep, krivičen in brez usmiljenja. Podoben je red, ki vlada v vesoljstvu, ne le svet, ampak tudi nebo se nam zdi trdo, brezobzirno in krivično; kakor svoj čas Job ugotavlja tudi Gregorčič očitne krivice, ki prihajajo odzgoraj. Vzemimo pesem »Prebiral sem praktiko«. Toliko svetnikov in svetnic, a nobenega Slovence med njimi! Mar so Slovenci manj verni, manj

pobožni, manj potrpežljivo trpeči od drugih narodov? Ne! ves narod zasluži svetništvo! Komu ni znana »Nevihta«, najlepša, najiskrenejša molitev ob hudi uri: »Oh saj te kličemo očeta — čuj prošnjo siromaka kmeta — sprejmi naš jok, in vzdih in stok — ne uniči žuljev pridnih rok! Zastonj! Nebo mu prošnje te ne čuje — vihar strašna — čez drn in strn — grme prihruje — ledeno zrnje v setve vsuje«. Bog se kmeta ne usmili in neusmiljenje že samo na sebi je v Gregorčičevem smislu krivica. Predočimo si nadalje največje zlo, ki more zadeti ljudske množice, vojno in njene posledice: »Krvavo polje — brezmejno gorje — rodilo si ti — ker bilo si ti — ker pilo si ti — potoke krvi«. Ali veste, kako končuje ta pesem? — »Zakaj to pustiš, dobrotno nebo?« V to kategorijo prištevam tudi tragike polno »Jeftejevo prisego«. Jefte je prisegel, da daruje Bogu, če mu podeli zmago, najdražjo stvar, ki jo sreča po vrnitvi na domačem pragu — in nebo si izbere kot klavni dar njegovo hčer, torej človeško žrtev. Smatra se navadno, da je tragični moment v nepremišljenosti, s katero Jefte priseguje, ampak tragika je mnogo globlja in je bridko izražena v verzih: »Veliko terjaš, o nebo!« Od pesmi, kjer je tudi grozna prisega sveta in kjer ob nedolžni človeški žrtvi »oče in ves narod joče« do »Človeka nikar!« je en sam korak. Slabosti, napake in zmote, katerih človek ni sam kriv, ampak spadajo k njegovi naravi, vsled katerih pa mora vendar trpeti, mu vsiljujejo najgloblje vprašanje, ko izgublja življenje zanj svojo ceno in mu le naklada neprimeren trud in odgovornost: »Ali je pravično ali krivično, da živim?«

Sedaj smo pripravljene, da sprejmemo vase tudi najznamenitejše Gregorčičevo delo, pesniški prevod svetopisemskega »Joba«. Gregorčič je v nesreči primerjal svojo nezasluzeno usodo z Jobovo in se ž njim nekako istovetil, ta pesem je torej porojena iz bolečin.

Primerjal sem jo z latinskim tekstom v Vulgati in reči moram, da se precej doslovno naslanja na svetopisemsko besedilo. Čemur se čudimo, je točnost, jasnost in gibčnost izraza, tako da sem za svojo osebo prepričan, da ne zmore svetovna književnost tako divnega prevoda te pradavne arabsko - judovske pesnitve, ki pa je v izvorniku proza. Te knjige javnost ne čita mnogo, ker meni, da je v njej le popularna zgodba o Jobu, ki leži na gnoju in si s črepinjo trebi gobe z života. V resnici je knjiga globoko pesniška, ker se tudi v njej razglablja »krivica od zgoraj«, to je ali tepe Bog Joba po pravici ali krivici in če sploh vlada v svetu pravica. To je jedro, in razgovori o tem zavzemajo skoraj vso knjigo. Trpeti mora tudi pravičnik, ne da bi vedel zakaj, in povsem naravno je, da občuti svojo boleost vsaj začasno kot krivico. V tej bridkosti je edin lek zaupanje v pravično stvar ali, da govorim z Jobom, zavest, da naš rešnik živi.

Odpira se problem vesoljne, absolutne pravičnosti, ki je najzvišnejši vzor človeštva.

Nalašč rišem to »krivico«, ki je Gregorčič nikdar ni nazval naravnost s tem imenom, v krepkih črtah, da podam toliko lažje potrebne omejitve, iz katerih postane razvidno, da so to pravzaprav le pesniški simboli in krivica sama — le izraz za ono bridko in grenko resničnost v življenju, ki je v svojem jedru trpljenje, kar sem že ponazoril v Gregorčičevih mislih o življenju. Tu je v življenju in razvoju vsakega pesnika in veleuma najusodnejša točka, ker se v razloček od praktične pričanja tu njegova teoretična filozofija. Tu se poraja ono globoko spoznanje o svetu

in življenju, ki je more dati le boleost, lastna ali tuja. Značilen je duh, v katerem Gregorčič zre to najglobljo ljudskih boleost. Poglejmo n. pr. Aškerca ali Carduccija, ki ob svoji krepki osebnosti obdelavata isti problem revolucionarno - uporno in primerjajmo ž njim našega Gregorčiča, ki ob sličnem spoznanju ostaja rekel bi otroško udan v boleostnem liričnem razpoloženju. Gregorčič ni razvijal sistemov in se ni zatapljal v filozofijo, nikdar ne smemo izgubiti izpred oči, da je bil lirik, da je torej mislil s srcem in došel po tej poti na eni strani do važnih spoznanj, na drugi strani pa do problemov in življenskih ugank, ki so postale zanj usodne. Kar treba povdariti, je to, da so njegova spoznanja in čustva vzvišena nad vsa strankarska prepričanja in mnenja. Zopet imamo tu nekaj podobnega kakor pri stališču, ki je je zavzemal proti socialnemu problemu. Z istim zanosom je slavil viteza Gorupa kakor prorokoval zmago delavskim množicam. Ne da bi se vglabljal v gospodarska in socialna vprašanja, je njegovo srce drhtelo radosti ob misli na ljudski blagor, pa naj prihaja od milijonarja mecena ali pa iz ljudske organizacije. Enako nežno čustvenost razodeva, ko mu mučijo srce bridke življenske uganke. V »Nevihti«, »Jeftejevi prisegi«, »Človeka nikar«, povsod otroško mil izraz, otožnost in mehka vdanost — pač vse kaj drugega ko brezverstvo ali bogokletnost. Gregorčič je znal prenašati in trpeti krivico, sam pa ne bi bil za nič storil koraka, ki bi bil količkaj krivičen. Duševno razdvojen je bil že prej — pri velikih pisateljih in pesnikih je to večkrat njih prednost in neusahljiv vir ustvarjanja — ko ga je pa kritika opozorila, da se nekatere njegove pesmi tolmačijo kot protiverske, jim je v svoji »Obrambi« odločno odvzel ta značaj.

Odslej je sicer še pel o krivici od zgoraj, ali le kot Jobov drug tesno naslonjen na sv. pismo, o katerem pravi sam: »Dve solnci zre oko zavzeto — ki mi ne ugasneta nikdar — resnice solnce: pismo sveto — a drugo poezije čar«. To pravi v III. zvezku »Poezije«. Tako je premagoval in tudi premagal notranjo razdvojenost, ki ga je ob njegovi veliki vestnosti mučila in slabila, tako da izgubivši vero vase več let ni mogel priti do samostojnega poleta. Gregorčiča smemo imenovati najbolj krščanskega, najbolj socialnega in najbolj narodnega slovenskega pesnika. Zato bi se bila tudi »krivica od zgoraj« naravneje in lepše razvila dalje, ko bi mu bilo dano pesniti prosto brez pogubnih kritičnih vplivov. Predno se poslovimo od pesnika, si pokličimo še enkrat v spomin, da je to krivica le v prenesenem pomenu besede, da hrani v sebi globoko življensko jedro, ki je poda vsak pesnik s svojimi simboli, in za katero ima tudi Gregorčič še druge simbole n. pr. »Izgubljen raj«. V tej zvezi se nam zazdi, da tudi hrepenenje po njegovem planinskem raju hrani v sebi nekaj globljega ter da je lahko umevamo simbolično, tako da v duhu zvežemo in strnemo pesnikovo idilo in tragiko, življenje in vzor, pesem in simbol, zemljo in raj v veliko sintezo Gregorčičeve ideje.

Sklep.

Poskusil sem podati glavne Gregorčičeve misli in pokazati, da se med seboj harmonično ujemajo, zlasti se sklada njegova narodna ideja z idejo pravičnosti. Otmimo svoj čolnič, a rešimo v sili tudi tujega otroka! Gregorčič je najidealnejši pesnik, a obenem najbolj ljudski, njega ljudstvo najbolj razume in ljubi, ker ni nihče ne pred njim ne za njim zapel narodu tako iz srca kakor on. Zlasti je pesem o

krivicah, ki bo zvenela dalje in ki naj bi jo čul tudi italijanski literarni in politični svet. Kdor nas je imel za topo in brezbrizno maso — in imajo nas še sedaj — naj zve po našem največjem glasniku Gregorčiču, kako občutljivo je naše srce proti sleherni krivici. Pretrpeti si upamo precej ravnodušno vse, ene same stvari ne moremo trpeti: krivice, in naj bi bila tudi krivica odzgoraj. Imamo tako tradicijo, tako literaturo, tako kulturo in naturo in želimo, da nas svet spozna in spoštuje.

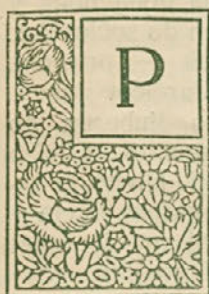
Gregorčič je naš in tudi če ne bi imeli nikogar drugega ko njega, bi bili ponosni na svojo prosveto, njegove pesmi so naše blagovestje, iz njih zajemamo

neprestano in čutimo, da smo ob njih boljši, blažji, pravičnejši, za narod vnetejši, kulturnejši. Čim nesrečnejši in temnejši so naši dnevi, tem lepše in jasnejše nam sveti na obzorju Gregorčičeva zvezda. Gregorčič pa je tudi kulturna vrednota, ki nas veže s slovenstvom in slovanstvom, kateremu je zapel: »Nas niste strli spečih — ne boste nas bedechih«. Nanj se opira naša prosveta, sedanja in bodoča, iz njega izvirajo in vanj se zopet stekajo vsi lepi uzori dobromislečih in blagočutečih Slovencev. Njegova zvezda ne zaide nikdar, naša dolžnost je, da je ne izgubimo izpred oči!

Konec.

DRUŠTVENO GIBANJE.

Koncertni in recitacijski večer Zveze učit. društev Jul. Krajine.



RETEKLO je sedem hudih let in sedem pustih paš, odkar so nam porušili bele domove; preteklo je sedem hudih let, sedem pustih paš, odkar je utihnila tudi naša mlada umetnost. Inter arma silent musae. Danes, po sedmih hudih letih obnavljamo domove in kulturno življenje.

G. Srečko Kumar je postavil na uvodno mesto svojega vzporeda Lajovčeve »Pastirčke«. Ali je to storil samo zato, da nam pokaže »priprost spev, podoben idealizirani narodni pesmi«? Ali je imel morda še drug namen: označiti nam svoje umetniško stremenje in predočiti nam novo fazo v našem razvoju? Naj bo temu že kakorkoli, jaz sem smatral besedilo te pesmi, stoječe na prvem mestu, kot dober omen. Bilo je sedem pustih let... zdaj tolste krave gonimo, na polno pašo hodimo, okrogle pesmi piskamo...

In še drug omen: ravno te dni koncertirajo po Jugoslaviji moravski učitelji, vpletajoč v lovorjev venec, priborjen češki umetnosti, novih lovorik. Kakor so nesli moravski učitelji, češko ime v širni svet, tako bodo mogli nesti slovensko ime naši učitelji in učiteljice. In zakaj ne? Saj smo prestali sedem suhih let. Treba je le češke podjetnosti, češke marljivosti, češke vstrainosti. Vse drugo bo navrženo.

Srečka Kumarja smo poznali dosedaj kot našega prvega pianista v Julijski Krajini, kot muzikalno visoko naobraženega človeka in kot poeta skoz in skoz. Kakor nas je zadovoljil s svojimi dosedanji nastopi, tako in morda še bolj nas je zadovoljil kot zborovodja. Kajti naša umetnost je na tem polju, tukaj lahko nekaj pokažemo.

Kumarjeve dirigentske zmožnosti niso majhne. In kar istotoliko velja, prepričali smo se o njegovi idealni ljubezni do stvari in o njegovem finem okusu, dasi vzpored po mojem mnenju ni bil neoporečen. Neoporečen pravim, ker je bil očitno predolg, tudi ako vpoštevamo namen: pokazati javnosti vse moči.

Kakor smo se prepričali o sposobnosti in sugestivni moči Kumarjeve taktirke, tako smo se prepričali o vrlinah zbora samega: o krepkih, čistih glasovih in dobri disciplini. Pred vsem pa sem bil vesel idealnosti te za naše razmere brezdvomno številne pevske

čete, njene požrtvovalnosti in trdne volje, ki gore premika.

Dober pevski material usposablja zbor, da postane v doglednem času kos najtežji nalogi. Seveda bo treba vaj, pred vsem mnogo skupnih vaj, da se glasovi prilagodijo drug drugemu in zlijejo v brezhibno, harmonirajočo celoto. Treba bo izpiliti nastavek posameznih glasov... pa kaj bi govoril! Katere so danes zborove napake, to ve gotovo g. Srečko Kumar najbolje. Zato sem prepričan, da jih bo znal odstraniti z večjo roko in dvigniti zbor na ono višino, ki jo je želeli za interpretacijo vseskozi modernega programa, kakor je bil današnji. Kajti po vsem tem, kakor poznam g. Srečka Kumarja, ne bo nikoli izbiral programa v naši muzikalni preteklosti.

Gčna. Sancinova je naša ljuba znanka že izza zadnjega koncerta Pevskega in glasbenega društva. Z današnjim nastopom je svojo priljubljenost še bolj utrdila. To je bilo jasno opaziti pri »Pesmi starca«, ki je osobito ugajala publiki. Za Kogoja danes še ni pravega smisla in razumevanja, zato nas je pustil več ali manj hladne.

Dobro sta se vpeljali pri nas poleg pianistin gčne. Karmele Kosovelove in gčne. Margerite Bortolottijeve tudi gčna. Anica Čokova in Grbčev kvartet na lok, ki je zagodel Haydnov kvartet G-mol. Drugi stavek je občinstvo poslušalo s pobožno zbrano tjo. Bil je tudi najlepše podan. Morda se nam v najkrajšem času ponudi prilika, da bomo zopet slišali te godce.

G. Albert Širok je recitiral Kosovelove »Biblijske motive«, Kosovel se je povspel s svojimi novjšimi pesnitvami na višino. Za današnji večer pa je bilo še posebno posrečeno, da je dobil interpreta v g. Albertu Široku, ki ima poleg drugih za to potrebnih zmožnosti tudi izboren organ.

„Deseti brat“ v Ajdovščini.



RIKRAT zaporedoma je šla Jurčič-Govekarjeva narodna igra preko našega odra, vsakikrat z velikim gmotnim in umetniškim uspehom. Uspeh smo zaslužili koj v začetku, ko se je dvignilo zagrinjalo in smo zagledali visoki in slikoviti grad Slemenice z lepim vrtom v ospredju in prostranim ozadjem. Razsežen oder in izbrana scenerija, to zahtevo je ponavljal naš režiser že tri leta, ka-

darkoli smo v diletantskih sejah zahrepeneli po »Desetem bratu«. Vztrajno in odločno je odklanjal uprizoritev, dokler je le mogel, in imel je prav. »Deseti brat«, izvirna narodna igra, to je v našem dramatskem življenju naroden praznik, za katerega se je treba pripraviti dostojno.

Na ta način je bilo mogoče, da so se vsi igralci vglobili in zatopili v svoje vloge in da smo gledali ves čas pred seboj res žive prizore, skladajoče se do podrobnosti v lepe dramatske slike. Kako so pazili na vse, kar podaja dejanju značilnost, kako so podčrtavali važne momente, a predvsem, kako so se potrudili, da podajo pravilno krajevne in časovne razmere — dejanje se vrši nekako v sredini 19. stoletja, katerega kulturno sliko nam najbolj razgrinjajo gostilniški pogovori in prizori v drugem dejanju. Ves romantični milje s Slemenicami in grajsko hčerjo ter zapitimi stricem Dolefom na eni strani in skrivnostnim Poleskom na drugi strani, praznovanje in zelo materialistično mišljenje neizobraženega kmetskega ljudstva, med obema pa nositelja idej Kvas in »Deseti brat«, eden predstavnik nove, drugi stare narodne prosvete — to ostane za nas vedno zanimivo in je prav, da si ustvarimo stalen, precej natančen tip predstavljanja te igre. Tako bomo umevali tudi Krjavlja, ki se je sicer v igri znal zelo uveljaviti in pripeljal na oder tudi svojo kozo — ne, reči sem hotel prav mladega srčkanega kozlička — ki pa ni glavna oseba, ampak njen okras in kulturna slika. Za razumevanje igre je uplivalo zelo blagodejno, da je deseti brat tudi med tako izrazitimi igralci kakor Krjavelj in stric Dolef, ki je bil na odru res mojstrski pijan, vendar nadvladal v vseh položajih in znal osredotočiti pozornost občinstva nase. Glavna oseba je namreč deseti brat, kjer bi smatrali njegovo vlogo zgolj za capinsko in postransko, tam mora igra ponesrečiti istotako kakor tam, kjer bi zanemarili scenerijo. Treba je le pomisliti, da se stekajo v njegovih rokah vse niti rodbinskih tajn na Polesku, grajskega romana med Lovrom in Manico kakor tudi ljudske ženitve Dražarjevega Franceljna s Krivčevo Franco, da je maščevalec krivic, osebnih in ljudskih (oderuh Miha!), da se je gotovo nekaj učil in vsled posebne naravne nadarjenosti — ne zato, ker je deseti brat — več ve in hitreje izve ko drugi ljudje. Igrati vlogo Spaka, ki je igral vse življenje vlogo desetega brata, je težko, zlasti v tako raznovrstnih položajih, ko še celo kmet Matevžek za hip podvomi, če je pravi deseti brat in če ni drugačen kakor drugi. Videti to vlogo na odru pravilno je vžitek. Takšnega vžitka smo bili deležni v Ajdovščini.

Ljubki in občinstvu zelo všeč so bili ljubavni prizori med Lovrom in Manico. Manica je lepo pogodila nežni intimni ton, in Lovro se je menda tudi zavedal, da diha iz Kvasa dober del Jurčičeve osebnosti. Moška odločnost, resnost in značajnost je ostala osnovna poteza tudi v hipih sentimentalnosti in v uri nesreče. Njuna zaroka, končni prizor se je na odru med petjem in plesom nekoliko raztegnil, igri to ni bilo v kvar.

Nadejamo se, da bomo imeli v bodoče prej ali slej še priliko videti to igro na našem odru.

Pri tej kakor tudi pri nekaterih prejšnjih igrah nam je pa motila vžitek neka neznatnost; različne govorice nastopajočih oseb, ta je govoril s končnim I, drugi s končnim v. Da bi govorili vsaj vsi enako! Naše mnenje pa je, da izza Levca, Škrabca, Župančiča in Skrbinška nima čisti I več eksistenčne pravice, zlasti ne na odru, ki je podoba življenja. Čisti I bomo izgo-

varjali na odru le tedaj, ko bomo uprizarjali kako prav rafinirano osebo v svrhu njene karakteristike. Sicer pa želimo umetnost približevati ljudstvu, zlasti z govorno besedo.

Deseti brat v Mirnu.



ZOBRAŽEVALNO društvo v Mirnu je priredilo 30. aprila in ponovilo dne 7. maja t. l. Jurčič-Govekarjevo ljudsko igro »Deseti brat«.

V sedanjih dneh mrzlega razuma in praznega srca je ta priljubljeni narodni original Martin Spak izlil mnogo srčne kulture iz svojega »kraškega studenta«. Nesrečen je človek brez srčne kulture in vsi modernejši življenjski filozofi zahtevajo to danes pri vzgojevanju narodnih mas. Saj poznamo priznane inteligente, ki so nesrečni in onesrečujejo svojo okolico vsled pomanjkanja srčne kulture, ker je vojna doba ubila v njih blažja plemenita čustva — ljubezen do sočloveka.

Mirenski deseti brat Martin Spak — priprost, navaden mladenič — je bil pristen Jurčičev junak, ki je sijajno pokazal svojo neizčrpno ljubezen do svoje nesrečne matere in do vseh plemenito mislečih ljudi z mehkimimi srci in zlatimi dušami. Divno je izkoriščal denar svojega grešnega a bogatega očeta v srečo revnih, trpečih in zatiranih, saj mu je kmet Matevžek lepo povedal v Obrščakovi gostilni: »Beračem pomagaš!« Naš Martinek Spak pa je pomagal vsem v svoji okolici, umljivo, da najrajše mladim zaljubljenim parom, katere je revščina ali pa bogastvo oviralo na potu do uresničenja njih ljubezenskih sanj — do sv. zakona.

Pospeševal je z vso svojo prirojeno bistrumnostjo ljubezen profesorskega kandidata Kvasa z grajsčakovo Manico in prepustil je celo svojo dedščino po svojem očetu Petru Piškavu, ko je intuitivno odkril sorodstvo med seboj, grajskim učiteljem Kvasom in dr. Petrom Kavesom Piškavom. Res lepo so se postavili ti naši štirje sorodniki na mirenskem odru.

Stari Piškav — domač rokodelec-čevljar — je bil mož na svojem mestu. Dramatična šola z negovanjem srčne kulture ga je takoj usposobila, da je svojo nalogo izvršil v popolno zadovoljstvo tudi najbolj razvajenega ocenjevalca. Ustvaril je v svoji duši umetniško razpoloženje, prosil je svojega nesrečnega sina Martinka, naj ne kali sreče srečnemu sinu Marjanu. Popolnoma se je uživel v kletev svojega zločina in maščevalnost mladostnega greha z Magdaleno Strugovo po lastnem svojem otroku Martinku, iskal je z mirno hladnostjo Martinkovih dokazov svojih lastnih pisem v Krjavljevi koči na slamnati postelji mrtvega sina — desetega brata. In ko jih ni našel, šel je mirno in dostojanstveno v gozd ter se ustrelil. Samomorilec — vsled maščevanja mladostnih zločinov in njegova nežna skrb za srečo drugega sina Marjana! Svoje krivice je hotel deloma popraviti s tem, da je zapustil grad Polesek svojemu nečaku, grajskemu učitelju Kvasu.

In naš mirenski profesorski kandidat Kvas? Priprost samouk — zelo načitan poslovodja v trgovini Čevljarske zadruga. Bil je mehka plemenita duša, dober filozof. Njegovo mirno, skoraj plaho nastopanje pri ljubezni z Manico, zaupno kramljanje z Martinkom, kolegijalna razprava s stricem Dolefom,

spoštljivo vedenje z grajščakom Benjaminom, stvarno in resno prerekanje z Marjanom v gozdu mu je pridobilo srce vseh poslušalcev. Želeti pa je bilo pri njem več razburjenja in temperamentnosti, ko je ob smrtni postelji Desetega brata spoznal sorodstvo: strica dr. Kavesa, bratranca Martinka Spaka in Marjana. Več veselja, ko je podedoval grad Polesek, in več srčne radosti, ko mu je grajščak Benjamin dal očetovski blagoslov s hčerko Manico.

Naš Marjan v Mirnu? Zdrav, krepek mladenič — a vendar ga Manica ni vzljubila. Popolnoma jasno. Mladi Polescan je ljubil lov, gozd, naravo. Preziral je knjigo in delo. Bogati oče ga je vzgojil tako v izobilju, ker je imel vsega, kar mu je zahotelo mlado srce. Kujal se je radi Manice, drzno nastopil s Kvasom, se silno jezil in rentočil kakor vsi trmasti sinovi-edinci. Sovražil je Martinka, ker ga je ta vedno dražil in zafrkoval s svojimi pristnimi narodnimi zbadljivkami. Ljubil je Manico, saj je ž njo zrastle. Uživel se je popolnoma v svojo ulogo in jo častno rešil. Razburjen je bil v obeh spopadkih: namreč pri prepiru s Kvasom in v poboju z Martinkom, a njegove kretnje je občinstvo zrló z dopadenjem, ker so bili izliv svojeglavnega nastopa drznega lovca.

Naš mirenski Krjavelj je tudi priprost čevljarski pomočnik. Pravi tip Jurčič - Govekarjeve ljudske igre. Že njegova oprava je vzbudila mnogo veselja med poslušalci in njegov nastop v Obrščakovi gostilni je bil naravnost klasičen. Tako plastično je orisal svoje platonično znanje z beračico Uršo, da se nam je smilil iz srca. Njegove originalne psovke so nam klicale smeh na lice. V lastni koči je znal boljše nastopati kakor v Obrščakovi gostilni. Prav lepo je ozmerjal Kvasa in umor Piškava je na Slemenicah naznanil z najpopolnejšo točnostjo in tolikimi lepimi gestami vaškega šaljevca in pretkanca. Njegova koza je krotko grizla svojo travo in niti z ušesom ni trenila, tako da nismo poslušalci niti opazili, da je Krjavelj zameketal mesto nje v ozadju svoje kočice. Krjavelj je bil vreden drug našega Martina Spaka, da, popolnjevala sta drug drugega, a v komičnih momentih ga je celo nadkriljeval. Lepo je bilo izraženo njegovo hrepenenje po Martinovi srebrnih kebrlih in čevljih. Vsi njegovi dovtipi so bili izraz pristnega Jurčičevega Krjavlja, ki je poleg Levstikovega Martina Krpana največji ljubljenec našega ljudstva. In kako neutolažljivo je jokal po ljubljenu pokojnem prijatelju Martinku še celo na gradu na Slemenicah, kjer je tako drastično opisal samomor gospoda Piškava, a vendar ni pozabil na vince, še preden je padel zastor v lepem sklepu te tako posrečene ljudske igre.

Sedaj naj orišem še našo mirensko družino grajščaka Benjamin na Slemenicah. Začnimo z njenim glavarjem. Grajščak Benjamin — v podobi malega mirenskega obrtnika - čevljarskega mojstra. Bil je prav po Jurčič - Govekarjevi zahtevi napol gospod — pravi boljši naš posestnik v vsem svojem nastopu. Vedno so se poznale njegove simpatije do bogatega sosedovega Marjana. Spoštoval je znanost in moč šole, saj je delal tako, kakor pravi kmet Peharček pri Obrščaku: »Gospod Benjamin ima čudno pamet, da našemu farnemu šolmastru biro daje, pa še sam enega plačuje.« Hotel je, da bi bil njegov Balček učen gospod, da bi se tudi Manica izbistrila pri domačem učitelju, a ko se je Manica oklenila svojega ljubljence, nemaniča Kvasa, je ogorčeno zarohnel in z rokavicami v roki zamahnil v lastni sobi:

»Manica! Kaj delaš, dekle?« Potegnil jo je za roko iz objema ubogega šolmastra rekoč: »Pojdi! Kaj imaš z njim?« A takoj v naslednjem prizoru, ko je doznal po Krjavlju iz pisma gospoda Piškava, da je Kvas podedoval po svojem stricu grad Polesek z vsemi zemljišči, je izročil Manico grajščaku Kvasu z besedami: »Gospod sosed, poštenjak ste, rad sem vas imel vedno!« Moč bogastva! »Srebrni kebrli«, je rekel Krjavel. Pristni kmetski magnat in naš mirenski Benjamin ga je sijajno zadel s svojim nastopom. Takšni so bili naši materijalisti-verižniki. Šolo za svojega otroka še cenijo, a šolmastra ne, ker v svoji žepni modrosti ne morejo pojmiti, da sta šola in učitelj nerazdružljiva pojma. A tudi v tem pogledu so se poboljšali naši posestniki v najnovejšem času, tudi »v hribih se dela dan, v hribih žari...«, le ven na plan narodni in prosvetni delavci!

Bratec Benjaminov — »ferderban« študent Dolef — je bil ves drugačen idealist. In ta Dolef na mirenskem odru — zopet priprost čevljar — jo je tudi pihnil, da je bilo veselje. Pri Obrščaku se je nakuril, da je rekel mački botra, a govoril je tako uzneseno po latinski, da se je čudil še kolega Kvas. Post incundam iuventutem nos hahebit humus! Dekan, kanonik bi bil lahko naš Dolef in škoda, da je ostal doma v Mirnu. Poslušalci smo zrlí pravega na odru in v srce se nam je smilil ranjeni Marjan, ko se je zvrnil ta naš pijanček nanj. In vendar je ravno Dolef rešil s tem svojim padcem njegovo mlado življenje. Kolika sprememba v besedah pijanca. Obrščak: »Po pravici delaj! Ne goljufaj« — po padcu: »Hoj, hoj bratec moj, vstaniva! Hup, hup!« Začuti kri, spozna Marjana: »Marjan, ti si!« itd. Klici: »Na pomoč, Marjan je ubit!« so bili pristni klici v prestrašenosti streznenega človeka. Težek prizor. Naš Dolef, ga je premagal z nekako lahkoto. Pitje in petje: »Oče nebeški glej«, to je lahko, to znamo mnogi — a v pravem tragičnem trenutku koristiti človeku, pokazati iskreno ljubezen do sotrpina, kdo zna to? Naš dobričina Dolef je znal vedno in tako je njegova vloga v desetem bratu zelo hvaležna: »življenje, vseh dobrih plemenitih ljudi je hvaležno in srečno, dasi so morda Dolfi in nimajo preveč »srebrnih kebrov«. Sebičnež pa je čudak, ni in ne bo nikdar zadovoljen, ker nikjer ne najde ljubezni.

Manica je bila ljubka, a bolj razvajeni gledalci bi zahtevali od nje več živahnosti, več temperamentne ljubezni, ki bi morala vselej na odru privreti z večjo silo iz svojega vrelca. Balček — desetletni šolski učenec — je bil na odru isker kakor veverica, ki bi jo hotel streljati s podarjeno puško. Znamenja na nebu kažejo, da bo naš Balček stalna prikazen na mirenskem odru, kjer nam vzcete v čvrstega mladeniča in dozori do dramatičnega strokovnjaka, ki bo kazal našemu narodu vse krasote naših dramatičnih umetnikov in vlival priprostemu ljudstvu v njegovo dušo polno srčne kulture.

Doktor Vencel — zopet čevljar — je bil tudi na svojem mestu. Lepo je pokazal svoje prijateljstvo z grajščakom Benjaminom in sodnikom Mežonom. Sodnik Mežon bi se moral bolj postaviti in vreči svojemu mlademu pisarju Kosu klobuk z glave v grajščakovi sobi, ko mu narekuje kazenske zapisnike. Ta mladi »šlibar« je bil premalo gibčen, dasi je imel že očala na nosu. Venceljevi Marički bi ne bilo treba vedno držati Manico pod pazduho, kar ni prav nič pristojalo njeni veselosti in živahnosti. Kar po otroško za roko bi se držali in lepše bi se to videlo.

Učitelj Zmuznè je bil še mlad z vojno maturo in zato tako neroden, da ga je puška udarila po licu. Sicer pa je menda Jurčič sam želel ravno takšnega šolmaštra za svoje čase.

Gostilničar Obrščak je bil tudi svoje vrste tiček-čevljar. Škoda, da ni malo več trebušast, kar bi mu pa baje škodilo pri lepi »trik-trakovi« pesmi: »Oče nebeški glej«. Zapel pa jo je tako, da je ganil strica Dolfa, navdušil vse svoje goste in tudi mi poslušalci smo bili ž njim popolnoma zadovoljni. Svet že itak preveč pije, a da bi bili vsi gostilničarji še pevci Obrščakovega kalibra, pili bi ga še več. Bog že ve, kaj dela. Obrščakovi kmetje in gosti so bili prav dobri in glasni, a najboljši je bil Matevžek. Govoril je tako jasno in glasno, da so ga vsi razumeli do najbolj oddaljenega poslušalca. Peti so tudi znali in še celo piti — z vodo podaljšano vino. Kljub temu so igrali zelo naravno, kar ravno dokazuje njih močno igralsko voljo.

Pridna igralca sta bila tudi Krivčeva Franica in Dražarjev Francelj. Zaslužila sta, da jima je Martinek Spak izkopal zaklad in rešil oderuških rok skopega Miho izpod Gaja. Hvaležna sta bila svojemu dobrotniku in jokaje sta vzela slovo od njega v Krjavljevi koči. Saj je Martinek to tudi zaslužil! V svoji popolni nesebičnosti je dal Francetu celo rožo, katero mu je podarila dobra Francka, ki je bila tudi izborna pevka.

In njen oče — čevljar Krivec? Glej ironijo usode! Edina vloga čevljarja v Desetem bratu na mirenskem odru ni bila v čevljarskih rokah, a ipak je izpadla popolnoma po čevljarsko, kakor sta zapovedala Jurčič in Govekar. Res smešno! Edini pravi smolè Krivec je bil trgovski pomočnik in šele ta je znal igrati čevljarja kar po notah. To je pa najbolj jezilo njegovo ženo Nežo, ki ga je tako spretno obdelovala s svojim jezičkom, da je celo Martinek Spak v zrak skakal na čevljarskem stoličku, ko je priporočal Franceljna za zeta in grajal Miho izpod Gaja, ker »star vol in mlada kobilica« slabo vozita skupaj. Zaklad pa je omehčal tudi jezično Nežo in dreto Krivca, da sta privolila svoji Francki zakon z Dražarjevim Franceljnom.

Tako smo deloma očrtali to krasno uspelo igro.

Pozabili smo pa na dušo te prireditve, na njenega režiserja Alojzija Beltrama, našega pridnega knjižničarja in tamburaša. Sufliral je in vodil igro z vsemi vajami. Delal oder, žagal, zbijal, stružil ter naredil čast sebi in Mirencem. Uspeh pridnosti in požrtvovalnosti! Priredil je sam s sodelovanjem domačega pleskarja po lastnih načrtih popolen oder z gozdom, z navadno gostilniško in grajščakovo sprejemno sobo namenoma za to igro. Kako lep vtis je napravil gozd na gledalce, a v ozadju grad Slemenice na mali gozdni planoti! In Krjavljeva kočica v gozdu — dovršena scenerija za Desetega brata na priprostem vaškem odru. To je že skrajna požrtvovalnost in mož zasluži največjo pohvalo. Poleg tega pa še raznobarna električna razsvetljava speljana iz bližnje mizarске delavnice.

Lepo je to! V spremenjeni električni razsvetljavi se je vsakdo nekako instinktivno zamislil v gozdno krasoto in pazno je poslušal modre govornice plemenitega Martinka Spaka, ki je odpustil vse krivice tudi svojemu zločinskemu očetu in obsovraženemu bratu Marjanu na smrtni postelji v Krjavljevi koči. To vse je ustvarila v Martinku Spaku moč ljubezni do — materè. Mati — vzor si in blagor človeku, če-

tudi je trpin, ki te hrani v svoji duši! Kamen imaš in ne srca, proklet je in v nesrečo obsojen, kdor ne čuti očarljive te ljubezni do matere.

Pred igro je zapel društveni pevski zbor Karol Adamičev: »Njega ni«. Ko je zastor padel, pa so peli istega skledatelja »Deklici« in Premrlovo »Zdravico«. Med poslušalci se je glasilo začudenje, ker mirenski pevski zbor bode z vajo najbrže prvi med prvimi v naši okolici.

Med odmori so svirali tudi društveni tamburaši z vso neumornostjo in v popolno zadovoljnost. Čast njegovemu vaditelju!

Mirensko izobraževalno društvo je imelo svoj dan — dan slave — in hvaležnega uspeha pri narodnem prosvetnem delu. Vlivalo je v duše našega ljudstva srčno kulturo. Naprej po začrtani poti!

Slov. Čitalnica v Solkanu.

Ena najbolj marljivih naših okoličanskih društev je brez dvoma solkanska čitalnica. To nam dokazuje vse njeno dosedanje delovanje in tudi zadnja prireditve (30. aprila).

Igra »Pri belem konjičku« ni lahka za podeželske odre. Vsled svojega obsega in velikega števila igralcev ter vsled komplicirane scenerije povzroča mnogo težkoč. In ako so se končno vse te težkoče premagale, potem zahteva igra od igralcev veliko pridnosti.

Solkanski diletantje so premagali vse zapreke. Četa mladih fantov in deklet je pokazala s to vpriporitvijo vzorno požrtvovalnost, ki je rodila najlepše uspehe.

Posamezne vloge so bile dobro izvedene. Pred vsem lahko to trdim o ženskih vlogah. Metka n. pr. je bila energična gostilničarka, kedar je bilo treba. Kedar je bilo treba, je bila pa tudi sladka kot med. Istotako sta bili zelo dobri Tilka in Minka. Izmed možkih se mi je najbolj dopadel Bucek. Žal mi je, da prostor tukaj ne dopušča, da bi se pobavil z vsako vlogo posebej. Zadostuje naj, ako omenim, da so bile vse, možke in ženske, dobro naučene.

Občinstva je bilo razveseljivo lepo število. Celó najmlajšega. Žal pa, da kaže ta najmlajša publika vse premalo razumevanja za resno prosvetno delo in da se tudi v Solkanu ni moglo poglobiti v vsebino igre. Če bi bilo to storilo, bi bilo gotovo drugače razpoloženo, nego je bilo.

Pohujšanje v Dolini Šentflorjanski

Farsa, spisal Iv. Cankar.

To igro so vprizorili na velikonočni pondeljek v Renčah naši mladi fantje - dijaki na državni obrtni šoli v Ljubljani. Videli so jo v ljubljanskem gledališču in ker jim je ugajala, so sklenili igrati jo v Renčah. Reči moramo, da so se jo prav dobro naučili in izborno kopirali ljubljanske igralce. Pravzaprav smo se bali, da bo šla igra »v franže«, zlasti z ozirom na pomanjkljivost scenerije in ker je sploh tendenca igre težko umljiva. Toda šlo je nad vse pričakovanje.

Posamezne vloge so bile izborno zastopane. Cerkovnik — g. Nemic — kot maska in kot igralec za vsako gledališče, zlodej — g. Lasič — in dacar izvrstna, takisto župan. Glavno vlogo t. j. Petra umetnika je igral — g. Mozetič — prav dobro, semtertja preveč deklamatorično in afektirano zlasti v kretnjah. Za junaške vloge izvrstna moč. Jacinta — gč. Lasič — je imela sila težko vlogo, toda rešila jo je častno.

Njen ples bi si želeli bolj baletski. Učitelj je govoril preveč jokavo. Pričakujemo od naših Ljubljancev za prihodnje leto še izbornejšo igranje. Gmotni uspeh je bil velik, kar je za namen prireditve: ustanovitev fonda za podpiranje dijakov, razveseljivo dejstvo.

Tamb. in pevsko društvo „Svoboda v Renčah.

Ustanovljeno je bilo l. 1900, sprva le kot tamburaški zbor. Učitelj E. Sirca je tamburaše strokovnjaško vadil in dosegel že lepih uspehov. Toda neugodne razmere, člani večinoma zidarji, ki hodijo poletni po svetu, so v par letih zamorile tamburaški zbor. Začelo se je gojiti petje in predstave.

Pevski zbor je bil prav dober in je prvi v goriški okolici začel peti s spremljevanjem orkestra. Tako se je na našem odru pela prvič J. Stokova »Moč uniforme« (glasbene točke H. O. Vogrič), potem ko je bila po prvem neuspehu v Trstu predelana. V Renčah je dosegla popoln uspeh ter potem romala v svet. Tudi Dr. Schwaba pevski valček »Dobro jutro« se je v Renčah pel prvič s spremljevanjem orkestra s posebnim dovoljenjem skladatelja. Enako Dvorákov ženski dvospev »Prstan«. Tudi koračnico »Veseli bratci« od Z. Pahorja smo mi zapeli prvič. Sedaj jo poje že gramofon.

Društvo si je nabavilo lep oder. Večino kulis je slikal profesor A. Gvaiz iz posebne naklonjenosti. Na odru smo igrali večje igranje: »Mlinar in njegova hči«; quasi-opereto »Šivilja«, »Krivoprisežnik«, »Domen«, »Sin« (goriška omladina).

Društvena knjižnica je bila bogata izbranih del. Člani so bili ponosni na »Svobodo«. Koliko lepih spominov! In ob vojni so v dvorani in na odru ječali in umirali vojaki - ranjenci. Koliko jih je izdihnilo! — In sedaj smo začeli iznova. Vse je novo, le pevovodja je še izza potopa. Težko je šlo, počasi gre, toda kmalu bode teklo!

Članic in članov je nad 100, knjižnica deluje izoborno, zato veselo naprej.

Pevsko-dramat. zabava Pevsk. in bral. društva „Zarja“ v Koprivi -

dne 17. aprila t. l., to je na velikonočni ponedeljek, je bila srečen začetek pomladanskih prireditev na našem Krasu. Vznesen, ognjevit nagovor (A. Bole) je kot uvod uvedel občinstvo v navdušeno razpoloženje. Deklamacija »Kraška cvetka« (J. Mercina v nar. noši), krasoslovljena z zaonosnim duhom in čutečim srcem, je ganila poslušalce do solz. Izbira pevskih točk je bila posrečena. Oba mešana zbora »V gaju« in »V naravi«, prvi zložen v mistično — nadebudnem duhu, drugi v živih in pestrih pomladnih barvah, točno tolmačena sta dihala sveže življenje probujajoče se narave. Tudi »Zvonček« v moškem

zboru je ubrano klenkal in brenčal. (Pevovodja Al. Sonc). Drama »Razvaline življenja« je nepričakovano dobro uspela. Težka vloga Urha (J. Gulič) je bila prav dostojno utelešena, mestoma v celem izrazu, v besedi in kretnjah celo na višku. Lenčka (M. Bole) je bila na svojem mestu posebno v prizorih koketnega značaja. Martin (O. Pegan) je ugajal, ker se je dovolj poglobil v usodo nesrečnega zakonca v drugem in ob koncu tretjega dejanja. Ferjan (S. Zega) je izvajal vlogo zavrjenega, a neugnanega ljubimca precej dosledno, kakor je tudi Sirk (A. Gulič) dovolj dosledno zadeval ton zapravljivega pijanca »furmana«. Dobro je nastopala Tona (M. Pegan) in prava potovka je bila Mica (V. Gulič) v govoru in praznjenju kozarčkov. Vsem igralcem je tičala snov trdno v spominu. Še nekoliko več truda v začrtavanju značajev in v doslednem vzdrževanju istih od začetka do konca, nič pretiranih kretenj posebno v pijanosti, in zagotovljen je še večji uspeh. Tamb. zb. iz Vrhovelj je povoljno polnil presledke v sporu z narodnimi kosi.

Bralno društvo v Kozani.

Ko sem te dni potoval po solnčnih Brdih, me je zanesla pot tudi v ljubko vasico, lepo Kozano. Ogle dal sem si vasico, se spoznal z dobrimi vaščani in se pomudil tudi v ondotnem »Bralnem društvu«.

Malo sem slišal o tem društvu in popolnoma presenečen sem bil, ko sem si je ogledal. Društvo obstoji komaj 10 mesecev in koliko je v tem času napredovalo, naj Vam v kratkem opišem.

Uničena in docela izmozgana je bila lepa Kozana vsled vojne. Vse je hrepenelo po duševni izobrazbi in tedaj se je našlo nekaj nadebudnih mladeničev, ki so s krepko voljo začeli obnavljati na ruševinah prejšnjega društva — »Bralno društvo«. Društveni prostori so tri precej velike sobe. Prva jim služi kot čitalnica, v drugi se vršijo odborove seje, vaje v petju in dramatik. V tretji sobi pa je knjižnica. V čemer je društvo najbolj napredovalo, je — knjižnica. Do sedaj obsega knjižnica nad 400 vezanih knjig vseh izvorov. Iz izkaznic sem razvidel, da jih člani prav pridno prebirajo. Društvu izhaja redno osem slovenskih in eden hrvaški časopis. Pevski zbor je prav dobro že izvežban, le škoda, da obstoja samo moški zbor. Ali bi ne bilo lepo, da bi se tudi kozanska dekleta vadila v petju?

Dramatični odsek je priredil do sedaj dve prireditvi, kateri sta izvrstno uspeli. Kakor sem slišal, se pripravlja sedaj kozanska mladina na veliki narodni tabor, kateri naj se vrši meseca avgusta. To bo tretji tabor v lepih Brdih in obeta celo veliko zanimanje. Takrat prihitite vsi v lepo Kozano in videli boste, da je mladina res napredna.

Tebi pa, narodna mladina, želim iz vsega srca obilo uspeha v narodnem delovanju.

Prijatelj kulturnih društev.

Širite „PROSVETO“! O vsaki društveni prireditvi poročajte nemudoma njenemu uredništvu v Gorici Corso Verdi 37.

Veleturist.

Goriški dramatični krožek nam je podal v soboto, 13. t. m., v Trgovskem domu »Veleturista«. Dvorana je bila malone prazna — težko da bi bil naštel dvesto oseb. Pravijo, da so bile temu vzrok visoke cene, jaz pa mislim, da je bilo v prvi vrsti premalo reklame. Kajti za naše prireditve je še vedno treba tolči na veliki boben, drugače ostanejo ušesa gluha. Škoda, ker se je dobro igralo.

Dobro se je igralo. Lahko bi se bilo prav dobro, če bi se bilo počakalo še teden dni ali tako nekaj in med tem časom pridno vadilo. Kajti posamezni igralci in igralke so bili mnogokrat v zadregi za nadaljevanje, kar je vplivalo mučno na občinstvo. Vpadanje je bilo včasih pomanjkljivo. To je bilo opaziti osobito v prvem dejanju, ki je le počasi napredovalo proti koncu. Drugo in tretje dejanje pa je bilo bolj v vsakem oziru: v posameznih vlogah in v skupni igri.

Izgovarjava je bila premalo razločna. Zdi se, da se je dvorana v akustičnem pogledu vsled obnove tako izpremenila, da bo zahtevala posebno paznjo v tem oziru. Ali pa je bila praznina kriva?

Bregantov veleturist, Gorazd Svetozar Dolinar (čudno je bilo slišati ime Gorazd, poudarjano vedno na prvem mestu na drugem zlogu) je bil dober, le v maski nekoliko premladeniški. Včasih bi bil moral svoja čustva mimično bolj poudarjati. Tako n. pr. ko mu žena prezentira njegov plagiat, natisnjen v lični knjigi. S tem bi bil rešil ravno v tem prizoru nastalo mučno situacijo, povzročeno vsled nezaželjenega premora. Istotako je bila njegova žena, Črnigojeva, premlada.

Za prvo dejanje je Črnigojeva svojo vlogo premalo memorirala, v drugem in tretjem pa je bila dobra, v nekaterih prizorih prav dobra. Posebno dobro je podala svoje razburjenje v tretjem dejanju.

Gčna. Zora, Oberdankova, mi je ugajala. V glasu bi ji želel več modulacije, več registrov in v dialogu točnejšega vpadanja. Drugače pa je nastopala tako, da se prištevam med one, ki so bili z njeno igro zadovoljni.

Še boljša bi bila Milka, Mervičeva, da je ni kazila pregroba — šminka. Dvorana je majhna, oder blizu, zato je treba bolj diskretnih barv.

Prav dober je bil striček Poljanec, Marjan Bra- tuž. Morda bi mu bila na nekaterih mestih še bolj pristojala nekaka aristokratska utrujenost.

Najbolj pa mi je ugajal dr. Črviček, Rudi Bra- tuž. Njega bi si res ne mogel želeli boljšega.

Tudi dr. Poljanec, Vimpolšek, je bil vseskozi do- ber.

Simčičev Hribernik pl. Skaza je bil na mestu, prav posebno pa je ugajal v komični sceni z Milko in Planincem.

Oba Podhostnika, Štrukelj in Lutman, sta se znala dobro vživeti v svoji vlogi, posebno ne bi vedel kaj oporekati mlajšemu. Njegova vloga je bila ena najboljših podanih.

Da ne pozabim Micke (Klede), ki je znala po- staviti svojo kmečko krasotico v vseh njenih ljubezen- skih križih in težavah in vriskajočem veselju. Osobito je ugajala koncem zadnjega dejanja v prizoru z mlaj- šim Podhostnikom.

Komjančev Planinec je sicer nastopal fino, le prerad je prišel v zadrego vsled slabega memorira- nja vloge.

Ljubica Piskurjeva (Fornazaričeva) je bila ska- žena v maski. Igrala pa je izborno.

Kakor glavne vloge tako so bile tudi manjše v dobrih rokah. Pred vsem naj omenim služkinjo Minko (Sketova). Fotograf (Saunig) je bil razen v igri tudi v maski izboren. Istotako sluga Peter (Kozman).

In da zaključim še z zadnjo vrlo dobro zaslužno pohvalo, s pohvalo malega pastirčka. Gotovo je malo odrov, kjer bi bila poverjena ta vloga tako mladi moči, še manj pa je takih mladih moči, ki bi to vlogo tako korajžno odigrali, kakor je to storil naš pastirček, mala Herta.

Scenerija je bila prav lepa, okusna. Ni posebno lahko spraviti na tako majhen oder pozorišče, kakor je bilo v drugem dejanju. Smreke so sicer nekoliko ovirale gibanje nastopajočih oseb, kar pa ni posebno motilo. Bolj pa so motili svetlobni izpremeni, ker je v tem pogledu električna naprava v dvorani še pomanjkljiva.

SPORT.

Kolesarsko društvo v Vrtojbi.



A velikonočni pondeljek se je vrši- la v Vrtojbi kolesarska dirka, ki jo je priredilo kolesarsko društvo »Vr- tojba«. Uspeh je bil velik. Zastopa- na so bila društva iz Gorice, Trsta, kolesarji iz Mirna, Ajdovščine, Štandreža itd. Bilo je tudi nekaj italijanskih dirkačev.

Dasiravno je bilo vreme oblačno in se je nagibalo k dežju, se je bilo zbralo na startu precej občinstva, ki je z zanimanjem sledilo predpripravam. Pre- cejšnje zanimanje pa je bilo tudi med dirkači in se je zbralo okoli 35 dirkačev juniorjev in 15 seniorjev, ki so pozdravljeni od ljudstva odhajali na težavno pot: najprej juniorji in pol ure kasneje seniorji.

Prvi so vozili na progi Vrtojba - Bilje - Dorn- berg - Cesta - Ajševica - Vrtojba, seniorji pa so šli čez Manče v Vipavo - Ajdovščino in nazaj.

Potek juniorske dirke je pokazal moč naših za- četnikov. Vozili so v jako ostrem tempu 38 km na uro. Selekcija boljših dirkačev se je pokazala v Črničah, kjer so nekateri »potegnili« in pustili nazaj manj vstrajne. Prihajali so na cilj posamezno in v majhnih presledkih. Od 35 dirkačev je srečno prevozilo pot 24 v 1 uri in 20 min., čas, ki ga je rabil prvi dirkač.

Seniorska dirka se je delila v dve fazi.

Prva faza je bila do Manč, kjer so vsi kolesarji vozili še skupaj in ni bilo nobenih spopadov od stra- ni boljših. Le sem in tja si je dovolil Širok na klancih malo šalo in potegnil. Ali vrsta se je vedno zopet ze- dinila.

V drugi fazi, t. j. od Manč dalje, pa je Tržačan Hvala švignil iz skupine in vozil vratolomno navzdol,

da ga niso mogli dohiteti najboljši dirkači. Vozil je sam naprej ter si pridobil cel kilometer nad Širokom, ki je vozil za njim kot drugi v družbi s Tomšičem. Tu je začela majhna borba v zasledovanju, ki je trajala do Ajdovščine, kjer sta Širok in Tomšič dohitela Hvalo. Sedaj so vozili vsi trije skupno naprej. Za njimi pa so se posamezni zaostali trudili zmanjšati razdaljo, ki jih je ločila od prvih.

Na klancu pred Črničami je vsled krča Tomšič obnemogel. S tem je bila dirka takorekoč odločena: bilo je gotovo, da sta konkurenta za prvenstvo Hvala in Širok. To sta tudi sama čutila in zato mirno naprej vozila. Ne eden ne drugi ni hotel voditi in se na ta način upehati in kompromitirati možnost uspeha na cilju. Šele pri Bajti je potegnil čilejši Širok in pričel voziti v ostrem tempu boječ se, da bi ga nasprotnik na cilju ne prekosil.

Pri nekem ovinku v Šempetru je Hvala zdrsnil in padel s kolesa. Širok je izrabil ta incident in pospešil tempo, tako da je došel na cilj nemoten 1 m pred Hvalo.

Popoldne je bila damska kolesarska dirka, ki je kot novost na tem polju privabila ogromno občinstva. Na vsej progi kakor tudi na cilju je tvorilo občinstvo špalir. Zanimanje se je še povečalo, ker so tekmovali tudi italijanske dirkačice.

Žal da potek te tekme ni bil v sportnem oziru na vrhuncu, kakor se je pričakovalo. Italijanske tekmovalke so vso pot spremljali njihovi prijatelji in somišljeniki ter tako onemogočili vsak pravi izid. Prva je dospela na cilj gčna. Furlan, druga Perko — obe od goriškega sportnega društva »Edera«, tretja je bila prva Slovenka gčna. Ivanka Sketova.

Razne reklamacije so prisilile prireditelja, kolesarsko društvo »Vrtojba«, da je organizirala naslednjo nedeljo na isti progi novo dirko z istimi tekmovalkami, da se pokažejo posamezne moči v pravi luči. Ta dirka je uspela v vsakem oziru: v sportnem in organizatornem častno.

Dasi ni bilo nikake reklame, se je vendar zbralo tudi ta dan še precej občinstva. Predsednik »Vrtojbe« je izpustil ob 1/211. devet dirkačic, ki so vozile spočetka skupno, pozneje pa — izven vasi Šempeter — sta se odluščili iz skupine Sketova in Furlanova in vozili nekaj časa skupno na čelu v jako ostrem tempu, vsled česar so manj hitre kmalu zaostale. Tik pred Vrtojbo pa Furlanova ni mogla več vztrajati in je vedno bolj zaostajala za Sketovo, ki je dosegla prva cilj kakih 20 m pred Furlanovo. Tretja je prišla Oberdankova.

Burno je bila pozdravljena zmaga Slovenke, ki je tako častno branila naše barve na tej prireditvi.

Nogometna tekma med Čehoslovaško in Italijo.

Dne 26. februarja t. l. se je vršila v Turtnu mednarodna nogometna tekma, kjer so Čehi prvič v Italiji oficijelno zastopali čehoslovaški nogomet. Slo-

ves, ki so si ga priborili Čehi v tujini (Joinville in Antwerpen), je privabil ogromno občinstva. Italijani so polagali na izid te tekme veliko važnost. Rezultat pa je ostal proti pričakovanju neodločen, 1: 1. O tekmi nimamo drugih poročil kakor ona iz italijanskih sportnih listov. Po teh poročilih so bili sicer med moštvom čehoslovaške vrste tudi igralci svetovnega slovesa, ali v njihovi igri ni bilo one skupnosti in tehnike, kakor so jo pričakovali Italijani in ki je dvignil čehoslovaški nogomet na ono mesto, ki ga zavzema v mednarodnem svetu. Italijansko moštvo pa je baie ta dan pokazalo izvrstno kombinacijo in hitrost. Potek igre je bil vseskozi jako napet. V prvem polčasu niso mogli ne Italijani ne Čehi spraviti žoge v mrežo. Šele v drugi polovici so Italijani v prvih desetih minutah zabil Čehoslovakom goal. Navdušenje na italijanski strani je bilo velikansko in že so računali na končno zmago, ko so Čehi v zadnjih sedmih minutah izravnali goal.

G. S. O. na prireditvi Sporting Cluba“.

Na velikonočno nedeljo je bil organiziral goriški »Sporting Club« na Rojcah kolesarsko dirko. Na dirkališču se je bil zbral ta dan cvet dirkačev Julijske Krajine. Nastopila je na tej prireditvi tudi Goriška slovenska omladina. To je bil prvi slučaj, da je G. S. O. sodelovala pri italijanski prireditvi. Nastopila je pri dveh točkah vzporeda: pri zalezovanju v skupinah po 4 dirkači in pri damski dirki.

V zalezovanju so tekmovali za G. S. O. dirkači Širok, Tomšič, Nemeč in Gorkič s Tržičani.

Pri tej dirki, ki zahteva od dirkača vstrajnosti in pljuč, se je pokazala G. S. O. takoj v prvih krogih močnejšo. Pri tretjem krogu pa je počila Gorkiču pnevmatika in kompromitirala tako šanse naše vrste. Gorkič je namreč med menjavanjem kolesa zaostal za cel krog. Medtem pa so prvi trije nadaljevali in pri predzadnjem krogu celo dohiteli zadnjega nasprotnikovega dirkača ter pokazali tako moralno nadmoč.

Pri ženski dirki, ki je bila glavna točka vzporeda, pa je zmagala G. S. O. na celi črti.

Od enajstih tekmovalk, ki so dirkale, sta dosegli Slovenki Ivanka Sketova prvo in Helena Oberdankova tretje mesto; bili sta edini, ki sta zastopali G. S. O. pri tej tekmi.

To zmago so navzoči Slovenci burno pozdravili.

Upamo, da nismo to pot zadnjič sodelovali pri italijanskih prireditvah in da pokažemo v bodoče še lepše uspehe.

Sportnik.

V sredo, 31. maja t. l., koncert „Pevskega in glasbenega društva“ v Gorici.

Razno.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici priredi koncem maja svoj prvi letošnji koncert. Na vzporedju sta med drugimi pesmi Adamičeva »Franica« in Pirnatova »Pomlad in jesen«. Mešani zbor bo zapel poleg koroških narodnih pesmi Lajovčevo »Kišo«, Sattnerjevo »O nevihti« in večjo skladbo pevovodje g. Emila Komela. Zanimanje za koncert je veliko in pričakuje se ugoden uspeh.

Malenkosti, pa vendarle ovire. Zares malenkosti! Ako greste na deželo v to ali ono vas in vprašate: »Kako pa vaše društvo? Ali pridno vadite?« — kak odgovor dobite mnogokrat? »Ne pojemo, ne igramo nič več«. Osupnete in vprašate dalje, kaj je vzrok, pa dobite odgovor: »Vzrok? Ker je društvena soba v tej ali oni hiši, namesto da bi bila tu ali tam; ker bo veselica v teh ali onih prostorih, namesto da bi bila tu ali tam; ker pevci ali igralci iz tega dela vasi ali iz tega sela ne marajo prihajati v vas ali kak drug njen del«. Itd.

Pa mislite, ki to čitate, da so te silno »važne« malenkosti redke. Vprašajte se, ali se to ne dogaja morda celo med vami. Ako ne, potem vam častitam. Kajti največkrat so take in podobne malenkosti vzrok, da društvo spi. Kraljeviča pa, ki naj bi s polju-

bom gorke ljubezni za narod zbudil spečo kraljičino, od nikoder ni. Ker mnogokrat tudi sam — spi.

Tudi zakonci v društva. Ko naša mladina po deželi tako dozori, da zleze v zakonski stan, kaj mislite, kaj se ji silno mudi? Da društvu takoj molče odpove vsako sodelovanje in da mu odtegne svojo moč kot izvršujoči član. To je po deželi pravilo, ki ga potria le malo iziem. kakor bi bilo za zakonskega moža ali ženo nečastno še nadalje prepevati ali igrati. Te napačne nazore je treba odpraviti.

Društveno delovanje je vse bolj resno in važno, kakor pa da bi moralo društvo trpeti škodo radi nečnovanih predsodkov. Res je, da se zlasti ženi v zakonskem stanu delo in skrbi pomnožijo, toda le v redkih slučajih bi bilo to za nadaljni obstanek v društvu resna ovira. Posebno za moža ne. V društvih morajo sodelovati vse sposobne moči. Kdor se temu brez potrebe odteguje, ta je izdajica naše narodne misli.

Za tiskovni sklad so darovali: Društvo »Svoboda« Renče (preostanek na naročnini L 2.—); Josip Čok, Trst, L. 2.—; v veseli družbi nabral gosp. Vesel L. 53!

Darovalcem iskrena hvala! Posnemajte!

Književnost.

E. Gangl: Sfinga. Drama v štirih dejanjih. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Osmerka, strani 130, cena vezani knjigi 13 Din. Učiteljska tiskarna je ravnokar izdala v jako lični izdaji najnovejšo Ganglovo dramo, o kateri bomo spregovorili podrobneje v eni prihodnjih števil.

Andrej Rapè: Mladini VII. zvezek. Ljubljana 1922. Osmerka strani 116, cena vezani izdaji Din. 9. Last in založba društva za zgradbo učiteljskega konvikta. Agilno društvo nam je za Veliko noč poklonilo krasno mladinsko knjigo, nov zvezek zbirke »Mladini« Rapejevo »Ujedinjenje«, katero krasi petero slik. Knjiga obsega igrice »Ujedinjenje«, več krajših in daljših mladinskih sličic in povestic ter pesmi. Prikladna je za pirihe naši mladini, zato je dolžnost staršev, da pridno posežejo po njej.

Šest mladinskih iger. »Prosveta« v Trstu je izdala ravnokar krasno knjigo zbirko šestih mladinskih iger, katere sta spisala mladinska pisateljca Josip Ribičič ter Ivan Vouk.

Ruskin John: Kralj zlate reke ali črna brata. Iz angleščine preložil Ljudevit Furlani, ilustriral Ant. Koželj. V Ljubljani 1922. Natisnila in založila Zvezna tiskarna. Str. 33. Cena 10 Din. Ta pravljica je namenjena mladini ter ima 13 dobrih ilustracij.

»Odvada«. — Franc Eržen: »Slovarček tujk«. Pod tem naslovom je pričela priobčevati letošnja »Mladika« slovarček najvažnejših tujk, ki jih sleherni rabi v vsakdanjem življenju. Začetek je storjen! S tem — upamo — dobimo v kratkem prvi »Slovarček tujk«, slovarček, ki ga Slovenci do danes še nismo imeli. — *Odvadar.*

Josip Ribičič: »V kraljestvu palčkov«. Založila in izdala založba »Jug« v Ljubljani, Pred škofijo 21.

Cena K 60.—. Ilustriral Černigoj. 12 slik in barvasta naslovna stran. Popularna mladinska igra »V kraljestvu palčkov«, ki se je igrala skoraj po vsej Sloveniji in ki je doživela povsod vsled svoje ljubkosti izvrstne uspehe, je tako vendar enkrat izbrana v posebni knjigi. Založbi »Jug« vse priznanje, da se je potrudila, da je izdala to prvovrstno mladinsko igro v tako sijajni opremi, kakor je še nj doživela nobena slovenska mladinska knjiga. Ilustracije Černigoja so tako sijajne, kakor jih še nismo videli v slovenski knjigi. Tisk ilustracij je vzoren in pride lepota originalov do polne veljave. Knjigo »V kraljestvu palčkov« priporočamo vsem najtopleje in želimo, da najde lepa knjiga oni odziv, ki ga zasluži.

Socialna zaščita dece in mladine. — Dr. J. Goršič. Tiskovna zadruga. Str. 126. Din. 10.—, po pošti 75 p. več.

Dnevnik mladega človeka. — Vinc. Štepanek, prevedla Vida Pivkova. Izdala in založila Sok. župa v Mariboru. Stane 1.50 Din.

Sič: Narodni okraski na pirihih in kožuhih. — Zbirka obsega 41 slik z ilustrovanim uvodom. Na kartonu 100 Din., na navadnem papirju 75 Din. v 8 zvezkih à 10 Din.

Listnica uredništva.

Z današnjo številko smo se zopet proti lastni volji in brez lastne krivde zakasnil. Zakasnitev je zakrivilo nakopičenje dela v tiskarni. Naročnike in čitatelje prosimo oproščenja obljubljač svecano, da bomo skrbeli in izravnali zamudo čimprej.

Odg. ur. Rom. Cej, tiska »Narodna Tiskarna« v Gorici

Današnje številko smo poslali na ogled raznim društvom in posameznikom. Kdor jo prejme, prosimo, da nam pošlje naročnino na naslov naše uprave v Gorici, Corso Giuseppe Verdi 37, ali pa da nam številko nemudoma vrne. Naročnina znaša celoletno 18 L. Dolžnost vseh naših društev je, da nas z naročanjem podprejo; istotako pa je to dolžnost tudi naših pevovodij, pevcev in pevsk. režiserjev in dram. igralcev, ki bodo dobili v listu marsikako navodilo in migljaj, kateri jim bo v društvenel življenju mnogo koristil.

**Čevljarska zadruga v Mirnu
pri Gorici.**



TRGOVINA v Gorici - Corso Verdi 32.

NARODNA TISKARNA

V GORICI

Via C. Favetti 9 — „S. Gregorčičev Dom“

Tiska vsa v tiskarsko
stroko spadajoča dela.

LASTNA KNJIGOVEZNICA.

Priporoča se zlasti izobraževalnim
društvom za vezanje knjig društev-
nih knjižic. - - - - -

Josip Kerševani

mehanic in puškar v Gorici, Stolni trg št. 9.
(desno)

Zaloga raznih šivalnih in kmetijskih strojev,
dvokoles, pušk in samokresov, ter vseh po-
sameznih delov, spadajočih v mehanično in
puškarsko stroko. Strokovni, brezplačen pouk
v umetnem vezanju in krpanju.

Lastna delavnica in popravljavnica
Stolni trg, št. 5.

Poniklanje in lakiranje v vsaki barvi.

Priporočam vsa-
kemu Original
„MUNDLOS“
šivalne stroje,



ker so najbolj
zanesljivi, za te
jamčim 15 let.
- - - - -

Goriška ljudska posojilnica

v. z. z o. j.

Corso Verdi 37 - GORICA - Corso Verdi 37

Posluje vsaki dan od 8¹/₂ do 12
in od 3 do 5 popold. razen ob
nedeljah, praznikih in sobotah pop.

Vloge obrestuje po 5%, stalne in večje pa po dogovoru.

Daje posojila z najugodnejšimi pogoji.



TEOD. HRIBAR (NASL.)
Gorica - Corso Verdi 32 - Gorica
 ~ ~ ~ (v hiši Centralne Posojilnice) ~ ~ ~



Blago solidno!

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne
Regenhardt & Rymann,
 vsakovrstno blago za poročence kakor tudi
 velika izbira moškega in ženskega sukna.

Cene zmerne!

Gostilna
„Pri Belem Zajcu“
 v Gorici

Shajališče okoličanov in meščanov. Postrežba s
 svežimi domačimi mrzlimi in gorkimi jedili ter
 z izvrstnim vipavcem, bricem, črnino in kraškimi
 teranom.

Za obilen obisk se priporoča

Jos. Molar
 --- gostilničar. ---

„DRAVA,“

lesna industrijska
 delniška družba

Pisarna in skladišče, Via Caprin št. 23.

Dobava vsakovrstnega rezanega in
 tesanega lesa po najnižjih
 dnevnih cenah.

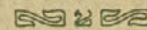
„LA FENICE,“

**zavarovalna družba
 na življenje in smrt**

==== Direkcija za Italijo ====
 v Trstu via Lazzaretto vecchio št. 3.

==== Zastopnik za Goriško ====
Roman Brežigar - Gorica
 Via Carducci št. 10, II. nad.
 Viale XXIV. Maggio št. 11.

Stanislav Rustja - Gorica
 na Kornu št. 12 - podružnica Via Formica 28



Trgovina s kolonijalnim blagom, z de-
 želnimi pridelki. Prvovrstno olje, mast,
 slanina, vedno sveže maslo, najboljši
 sir itd. itd.

Na debelo in na drobno.